

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד')

הכוונה למסור נפש כדי ללמוד תורה גם אם זה קשה כי הם תיינו ואורח ימינו לכן נאמר אדם כי ימות באהלה של תורה.

בכל שנות חייו הקפיד רבי דבר בעריש ווידנפלד, הרב מטשיבין, על כל רגע של בטלה. לא היה הבדל בין שנות צעירותו בהן עסק במסחר לבין השנים שבהן ישב על כסא הרבנות בטשיבין והרביץ תורה לתלמידיו. גם בשנות הסבל שעברו עליו בגלותו בסיביר ובבוכרה וגם בשנותיו האחרונות בירושלים, כשהיה תשוש ביותר, הוא לא חדל משקדנותו המופלאה. בבוקרו של יום אחד, בשעה שבע, כאשר נכנס אליו אחד התלמידים, מצאו רכון על גבי הגמרא, שקוע במשנתו ולומד בהתלהבות, עד שלא הרגיש בכניסתו. התלמיד הצטדק באמרו שבא לשאול עניין מסוים הקשה בעיניו. השמיע את שאלתו ורבינו נענה לו. בסיום שיחתם, פנה אליו רבינו בשאלה: "מה הדחיפות שהיתה בבירור זה, עד כדי כך שהטרחת עצמך לבוא אליי לאחר חצות הלילה?" "מה – השיב התלמיד בהכנעה וכולו תמיהה – הרי השעה היא כבר שבע בבוקר?" רק אז הבין התלמיד שכל הלילה ישב רבינו ועסק בתורה, מבלי להרגיש שכבר פנה הלילה, עלה השחר והגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

ועוד:

מאוד הייתי רוצה לחיות ולהתגורר בעיה"ק צפת בזמנו של האר"י הקדוש – אמר פעם אחד האדמו"רים בהשתוקקות גדולה. ומה הפלא? איזו תקופת זוהר היתה זו לעיר המקובלים? האר"י הק' ובני היכלא קדישא שלו מילאו ובישמו את העיר בקדושה ובטהרה. האר"י הק' היה הרבי, ה"בית יוסף" היה הרב, האלשי"ך היה המגיד, וה"חרדים" היה ה... שמש, ומזה עצמו ניתן לתאר מה היה שם בצפת באותה תקופה. כל בני החבורה הקדושה הזו התפללו בבית כנסת אחד, הלא הוא בית הכנסת של האר"י הקדוש. ומנהג היה בבית כנסת זה, שלהתחילת חזרת הש"ץ היו ממתנינים למי שהיה מאחר יותר בתפילת הלחש שלו. אם האר"י הק' היה עומד עוד בתפילת-18 בשעה שה"בית יוסף" כבר פסע לאחוריו – המתינו להאר"י הק', וכן גם להיפך. אולם, בדרך כלל היו ממתנינים להאר"י הקדוש, כי היה מאריך הרבה בתפלתו בכוונותיו עפ"י דרך הנסתר. והנה קרה פעם, שהאר"י הק' סיים את התפילה ופסע לאחוריו בעוד ה"בית יוסף" עומד בתפילת הלחש שלו, והורה לחזן להתחיל מיד בחזרת הש"ץ. איש, כמובן, לא קם לערער ע"ז, כי אם האר"י הק' מצוה-שומעים לו, ואמנם החזן התחיל בחזרת הש"ץ. כתום התפילה ביקש האר"י הק' לנעול את הדלתות וציוה על כולם לחכות במקום. הוא ניגש לבימה, דפק ואמר: רבותי, שלא יעלה חשד בלב איש כי בזה שאמרתי שלא להתנין ל"בית יוסף", כאילו רציתי לזלזל, חלילה, בכבודו של ה"בית יוסף", אלא שצריכים להתנין לו כשהוא מתפלל, אבל לא כשהוא לומד!... ניגש ה"בית יוסף" לבימה בחיוך על שפתיו ואמר בקול: אמת הדבר, עד "שמע קולנו" התפלל, אבל באמצע ברכה זו עלתה במחשבתו שאלה, והיא אכן כתובה ב"בית יוסף", בדבר טחנות רוח, אם יש בהן משום השמעת קול בשבת. ומשעלתה השאלה במוחו, הוא התהרהר בלימוד, והאר"י הק' הרגיש מיד שהוא הוגה אז בלימוד, ולכן פסק שאין צריכים להתנין עליו. הוא אמנם יכול להמשיך ולהגות בתורה, אבל להתנין לו – לא, לא מחוייבים!... (שאל אביך ויגדך).

אהבת ישראל

הוא לא מהעדה שלי!

לדאבוננו, הפלוג בין העדות, אשכנזים, ספרדים ועוד, נעשה כל כך פעור עד כדי שנאה ממש. בן עדה זו מרגיש שבו העדה האחרת מתנשא עליו, וממילא מרגיש הוא נחיתי ממנו, ומכאן תכף תוצאות השנאה: למה הוא מחשיב את עצמו ועדתו מה הוא יותר יחסן ממני עושה הטבות רק לבן עדתו, וכשאני בא שייטיב עמי, דוחה הוא אותי בשני ידיו. ותשובתנו לנכשלים בזה - ספור מה"חפץ חיים".

שאלו פעם למרן ה"חפץ חיים": עם ישראל אחד, אלקים אחד, תורה אחת, ולמה מפלגים עם ישראל במדות רבות ובנהגים שונים זה מזה?

השיב ה"חפץ חיים" בפשטות:

מלך מקים מדינה, ונהרי הוא מלך אחד עם עם אחד, ובכל זאת, לצורך בטיחותו מפלג את צבאו: חיל רגלים, חיל אגור וחיל הים. ולמה פשוט, כי נצרך שיהיו באלה שיעסקו בתחום זה וכאלה שיעסקו בתחום זה, ואין זו סתירה כלל לאחדות. כמו כן יש לו להקדוש ברוך הוא צורך ותקון בעולמות העליונים במנהגים אלה ובחליכות אלה. ולכך הגלה הקדוש ברוך הוא ופזר את עמו ישראל לתפוצות העולם, כדי שיתקנו כל אחד במקומו את אשר עליו לתקן. ועל כן, אלו הגלו לאשכנזי, אלו למרוקו, אלו לתימן, וכלם חילותיו של הקדוש ברוך הוא, וכלם הולכים לכוון אחד - לעבד את מלכם. ואם כן, מה צריך דבר זה להיות פלוג ושנאה הכל הוא בהשגחה פרטית - למה פלוני נולד להורים אלה, למשפחה כזו, במקום כזה, לעדה כזו. הכל מאת חכמתו יתברך. ומי הוא שיקריב עז בנפשו לערער על שקול דעתו של השם יתברך בפלוג עבדיו וצבאו! (ר יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

יד. קשתסתכל בשמים כשהם זפים ובהירים, ותזכה לאמונת חכמים. (ספר המידות)

לבטל תורה כדי לשמחם

וכן נשאל בשו"ת מהרש"ג (חלק ב סימן רכה), האם כדאי ללכת לסעודת מצוה כגון חתונה וכדומה. והשיב, שאף על פי שמצוה רבה ללכת לחתונה או ברית מילה, לדעתי לא נאמר זה אלא במקום חשש שלא יהיה שם מניין בלעדיו, הא לאו הכי אין לך מצוה רבה מלישב בביתו ולעסוק בתורה, ולידע הדינים וההלכות שציונו הקדוש ברוך הוא בכל פרטיהן. וכמבואר בשלחן ערוך שמצוה שאפשר לקיים על ידי אחרים, אין לבטל תורה עבורה. ע"ש (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

דמעותיו של ילד

ימי שלטון הצארים ברוסיה. ילדים יהודים נחטפו בגיל רך מחיק הוריהם, כדי לנתקם מיהדותם ולהכשירם לעבודת הצבא. ההורים השגוהו על ילדיהם בשבע עיניים, אך שליחי הצאר היו אורבים להם ו'צדים' אותם בדרכם ליחידה, בזמן ששיחקו זה עם זה ברחובות העיירה ואף מחצרות בתיהם.

החטופים הצעירים הופקדו תחילה בידי כפריים נבערים מדעת, שהעבידו אותם בעבודות קשות ומנעו מהם בקנאות מרושעת קיום מצוות. כעבור כמה שנים, כשגדלו והיו לנערים, נשלחו למחנות צבא, שם הוסיפו למחות מליבם בשיטתיות כל קשר לעברם ולזהותם היהודית.

כל זה נעשה תוך כדי אימונים מפרכים, שנועדו לעשותם לוחמים ללא-חתי, אשר יקריבו בבוא היום את חייהם למען הצאר. לפעמים הובאו החטופים היישר למחנות הצבא.

רבים מהחטופים היהודים התבללו בין הגויים ושכחו את מוצאם ואת עמם. לא-מעטים מהם לא שבו כלל משדות הקרב. אך היו גם מי שבמסירות-נפש עילאית נשארו נאמנים לאלוקיהם, ובתום עשרים וחמש שנות שירות כפוי, שבו לסביבתם הטבעית ולחיק משפחתם.

לייב טויבר היה ילד כבן תשע כשנחטף יום אחד, בלכתו באחת מסמטאות עיירת מגוריו. זה היה בעיצומו של חג הפורים. עד מהרה מצא את עצמו במחנה צבא, עם עוד כשבעים נערים יהודים, בני גילים מגוונים. הנערים עברו עינויי גוף ונפש קשים כל-כך, עד שחודש אחד בלבד לאחר מכן, בחג- הפסח – כבר היה קשה לזהותם. תלבושתם ותספורתם שונו, והם עצמם נעשו כחושים וכבויי עיניים.

בשלב הזה נשברו כמעט כל הילדים והסכימו להמיר את דתם. תשעה מן הנערים במחנה שמרו על עוז-רוח ודבקו בכל כוחם ביהדותם. לייב היה אחד מהם. חברו של לייב, יעקב הרצל, נמנה אף הוא עם הנערים הגיבורים, שעמדו מול הלחצים והעינויים של מפקדי המחנה.

יום אחד חמק יעקב מהמחנה לכמה שעות. הוא קיווה שאיש לא יבחין בכך, אבל הדבר נודע למפקדיו. כשחזר, הובילוהו ליחידה החקירות הנודע לשמחה. בחקירתו הודה יעקב כי בהיעדרו מהמחנה התגנב אל העיירה הסמוכה, להתפלל שם בבית-הכנסת. המפקדים רתחו מזעם על חוצפתו וגם רצו לשבור אותו – למען יראו וייראו. הם החלו להצליף בו בשוט ולהלום בו באגרופים עד שכל גופו זב דם. גם לאחר שכבר שכב חבול כולו וכמעט בלי נשימה, הוסיפו לחבוט בו. לבסוף כשל כוחו של יעקב ובגרון ניחר קרא: "אתנצר!"...

המפקדים הרפו ממנו וחייכו בתחושת ניצחון. לא הייתה להם סבלנות להמתין עד שיתאושש ויחזור לאיתנו. "מחר בבוקר ייערך טקס הטבלתך!", הודיעו לו חגיגית.

אך העינויים הקשים שעבר יעקב גרמו לעליית חום גופו, ועוד באותו לילה הועבר למרפאת המחנה. המפקדים המאוכזבים נאלצו אפוא להשלים עם דחייה זמנית של הטקס.

שבוע ימים שכב יעקב וטופל במרפאה. כעבור שבוע הופיע במרפאה כומר. הוא פנה היישר למיטתו של יעקב והחל לדרוש בשלומו. יעקב הבין מיד את מטרת בואו של הכומר. "בוודאי בא לדרוש את מילוי הבטחתי", חשב בליבו וצמרמורת הרעידה את גופו.

הכומר פסע עוד פסיעה לעברו ונתן בו מבט חודר. יעקב נשבר ופרץ בבכי מר. פתאום, מבעד לדמעות, נדמה היה לו כי צפה ונגלית לפניו דמות אימו. והיא בוכה בדמעות שלישי. "יענקלה, בני יקירי", קוראת היא לו, "יהודי נולדת ויהודי תמות! אל תשכח את אביך, את בית-הכנסת ואת החינוך שקיבלת... אל תתנצר!"

הבכי והחזיון ערפלו את חושיו של יעקב והוא נפל על צווארו של הכומר, מוסיף למרר בבכי. ליבו של הכומר נכמר למראה הנער הצעיר הגועה בבכי. "אל תבכה, בני", אמר ליעקב, "אני יודע שקשה לך כעת. אבל לאחר שתמיר את דתך יהיה לך טוב. האמן לי!"

דבריו של הכומר החזירו את יעקב לצלילות מלאה. הוא חדל מלבכות והביט באומץ לתוך עיני הכומר. "אדוני הכומר", אמר, "כיצד היית חש לו בנד-שלך היה נוטש את אמונתך ומאמץ לעצמו את הדת היהודית?"

רטט של זעזוע חלף על פניו של הכומר. "אילו היה בני עושה זאת, הייתי מבכה אותו ומתאבל עליו וחש כאילו כל עולמי חשך עליי", השיב לו בכנות.

"אם-כן, זו בדיוק תהיה הרגשתם של אבי ואימי, הוריי-מולדיי, אם ייודע להם כי המרתי את דתי ונעשיתי נוצרי". הכומר השפיל לרגע את עיניו ואז שב והביט ביעקב. ניצוץ של הבנה ואנושיות חלף בהן. הוא הנהן בראשו ועזב את חדר המרפאה.

מאותו יום לא הציקו עוד ליעקב בדבר יהדותו – לא מפקדיו ולא הכומר. נראה כי דמעותיו של ילד שנקטף באכזריות מבית הוריו, שחקו גם ליבות אבן.

כעשרים וחמש שנים חלפו עד אשר שוחררו יעקב הרצל, לייב טויבר ושאר חבריהם מהמחנה וחזרו לבתיהם. יעקב ולייב עמדו ביהדותם במשך כל השנים הקשות והארוכות הללו, וכמובן גם אחריהן.

(על-פי תיאורו של לייב טויבר – 'היהודים באורקוטסק') מאת: זלמן רודרמן שיחת השבוע חב"ד